

საერთო სემანტიკის მქონე ქართულ და
თურქულ იდიომთა სტრუქტურა

ანა ახალაძე

დოქტორანტი
ბათუმის შოთა რუსთაველის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
ქართული ფილოლოგიის დეპარტამენტი
საქართველო, ბათუმი

აბსტრაქტი

ნაშრომში, შესაბამისი მაგალითების მოშველიებით, განხილულია ქართული და თურქული იდიომების სტრუქტურა როგორც სემანტიკური, ისე სტილისტიკური თვალთახედვით, იმის გათვალისწინებით, რომ თურქულში იდიომი ფრაზეოლოგიზმისგან მკაცრად გამიჯნული არაა და სიტყვა *deyim*-ის ქვეშ („იდიომი“ იქ ნაკლებად გამოიყენება) მოქცეულია ყველა ფრაზეოლოგიური ერთეული, რომელიც ანდაზა-აფორიზმისგან განსხვავებულია. საინტერესოა, რომ თურქულში ვხვდებით ერთ-სიტყვიან იდიომებსაც, თუმცა, თურქ მკვლევართა უმრავლესობა, როგორც წესი, იდიომად განიხილავს სულ მცირე ორი სიტყვის კომბინაციას.

როგორც ირკვევა, ორ, სამ და ოთხ სიტყვიანი იდიომები თურქულში შეადგენს საერთო რაოდენობის 95%-ს, რომელთაგან უმრავლესობა, რა თქმა უნდა, ორსიტყვიანია. ქართულ ენაში, ისევე როგორც თურქულში სჭარბობს ზმნური იდიომები, სახელური (სუბსტანტური) იდიომები კი გაცილებით ნაკლებია. კიდევ უფრო მოკრძალებულადაა წარმოდგენილი ამ ენებში ზმნისართული (ადვერბული) იდიომები. თურქულ იდიომებში მრავლად გვხვდება გაორმაგება, ანუ მოვლენა, როცა ერთი და იგივე სიტყვა სრულად, უმეტეს შემთხვევაში - ნაწილობრივ მეო-

რდება. ზოგიერთ შემთხვევაში ასეთი სიტყვები პირდაპირ არ ითარგმნება.

მიუხედავად იმისა, რომ იდიომი სიტყვათა მყარი, უცვლელი ერთობაა, ქართულში, თურქულისგან განსხვავებით, სიტყვათა რიგითობის პრინციპი, ცალკეულ შემთხვევებში, ირღვევა. სიტყვათა ჩანაცვლება და რედუქცია-გავრცობა კი შეინიშნება როგორც ქართულ, ისე თურქულ ენაშიც, რაც ამ ენების ბუნებიდან უნდა გამომდინარეობდეს. აქვე უნდა შევნიშნოთ, რომ უმეტეს შემთხვევაში რთული დასადგენია ხოლმე, თუ იდიომის რომელი ფორმაა ამოსავალი - რედუქცირებული თუ გავრცობილი.

საკვანძო სიტყვები: იდიომი; ფრაზეოლოგიზმი; ქართული ენა; თურქული ენა; კომპონენტი; სტრუქტურა; რედუქცია.

შესავალი

იდიომის რაობასთან დაკავშირებით ენათმეცნიერებაში არაერთი მოსაზრებაა გამოთქმული. საერთო აღიარებით, ესაა სიტყვათა ფიქსირებული ჯგუფი (მინიმუმ ორკომპონენტისანი), რომლის მთავარ მახასიათებლად გვევლინება მისი განსაკუთრებული მნიშვნელობა, რომელიც არ მიიღება შემადგენელი ლექსემების მნიშვნელობათა მექანიკური დაჯამებით. იდიომს ბევრი საერთო აქვს ფრაზეოლოგიზმთან, მაგრამ მისგან განსხვავებით იდიომში ხდება მთელი გამოთქმის მეტაფორიზება, ფრაზეოლოგიურ შესიტყვებაში კი - მხოლოდ ნაწილის დაე.წ. საყრდენი სიტყვა ახალი შინაარსის ფორმირებაში მთავარ როლს თამაშობს.

მეთოდი

ნაშრომი ეფუძნება ქართული და თურქული იდიომების ტიპოლოგიურ, სემასიოლოგიურ ანალიზს. გამოყენებულია სამეცნიერო სფეროში ფართოდ გავრცელებული და აღიარებული მეთოდოლოგია, რომელიც მოიცავს ინდუქციური და დედუქციური მეთოდების, დაკვირვებისა და ემპირიული მიდგომების ერთობლიობას. ჯერ ვახდენდით მასალების მოპოვება-სისტემატიზაციას. აქ, ბუნებრივია, იგულისხმება როგორც ქართული, ისე თურქული იდიომები. შემდგომ ეტაპზე ვაჯერებდით და ვაანალიზებდით ემპირიულ მასალას, ვიკვლევდით მათ შორის

მიმართებებს. საბოლოოდ კი, მიღებული შედეგების ინტერპრეტაციის საფუძველზე ვაკეთებდით შესაბამის დასკვნებს.

შედეგი

კვლევამ შესაძლებლობა მოგვცა გვეპოვა ის საერთო და განმასხვავებელი ნიშნები, რაც საერთო სემანტიკის მქონე ქართულ და თურქულ იდიომებს ახასიათებთ. კერძოდ, სიტყვათა რიგითობის პრინციპს, ქართულისგან განსხვავებით, მყარად იცავს თურქული იდიომი, სიტყვათა ჩანაცვლება და რედუქცია-გავრცობა კი შეინიშნება ორივე ენის იდიომებში. რა თქმა უნდა, აღნიშნული მსგავსება-განსხვავება გამომდინარეობს ამ ენათა ბუნებიდან.

მსჯელობა

ქართულისგან განსხვავებით, თურქულში იდიომი ფრაზეოლოგიზმისგან მკაცრად გამიჯნული არაა. სიტყვა *deyim*-ის ქვეშ იგულისხმება ყველა ფრაზეოლოგიური ერთეული, რომელიც ანდაზა-აფორიზმისგან განსხვავებულია. თავად სიტყვა „იდიომი“ ნაკლებად გამოიყენება. საინტერესოა, რომ თურქულში აქაიქ ვხვდებით ერთსიტყვიან იდიომებსაც, უფრო სწორად, ზოგიერთები ცალკეულ შედგენილ სიტყვებს ასეთად მიიჩნევენ, თუმცა, თურქ მკვლევართა უმრავლესობა, როგორც წესი, იდიომად განიხილავს სულ მცირე ორი სიტყვის კომბინაციას.

მკვლევარმა აჰმედ თურან სინანმა შეისწავლა 17 ათასზე მეტი ფრაზეოლოგიზმი თუ იდიომი და დააჯგუფა ლექსემათა რაოდენობის მიხედვით. მისი დაკვირვებით: ორსიტყვიანი იდიომები თურქულში საერთო რაოდენობის 63%-ია; სამსიტყვიანი - 23%-მდე; ოთხსიტყვიანი - 9%; ხუთსიტყვიანი - 2,5%; ექვს, შვიდ, რვა და ცხრასიტყვიანი იდიომების რაოდენობა კიდევ უფრო მცირეა (**Sinan, 2001: 95-96**).

პროცენტულად, ალბათ, ძნელი დასადგენია, მაგრამ ფაქტია, ორ და სამსიტყვიანი იდიომები ქართულშიც უფრო მრავლად გვხვდება. ქვემოთ, ძირითადად, სწორედ ასეთ იდიომებზე გავამახვილებთ ყურადღებას და განვიხილავთ მათ სტრუქტურას ორივე ენაში, ძირითადად, კონცეპტ „დრო და სივრცის“ მაგალითზე.

ქართულში იდიომები, უმრავლეს შემთხვევაში, ზმნურია, მათი დიდი ნაწილი კი – ორკომპონენტია. მაგალითად:

➤ *სამარისკენ იყურება* – მალე მოკვდება, მისი დღეები დათვლილია;

➤ *დრო მოჰამა* – დაბერდა, დაძველდა.

შედარებით ნაკლებია სახელური ანუ სუბსტანტიური (სუბსტანტიური) იდიომები:

➤ *ცხრა მთას იქით* – ძალიან შორს;

➤ *კუს ნაბიჯით* – ზღაზვნით, ძალიან ნელა.

ქართულში კიდევ უფრო ნაკლებია ზმნისართული, ანუ ადვერბული (ადვერბიალური) იდიომები:

➤ *თავზე საყრელი* – ძალიან ბევრი, უხვად;

➤ *წრეს გადასული* – უზომო, უნორმო, გადაჭარბებული.

ქართულის მსგავსად, თურქული იდიომების უმრავლესობაში სახელისა და ზმნის კომბინაციაა (მრავლად გვხვდება მასდარის ფორმით -mak, -mek). მაგალითად:

➤ *Vadesi gelmek* – (პირდ.: ვადის, დროის მოსვლა) – სიცოცხლის დასრულება, გარდაცვალება;

➤ *Ağzı açık kaldı* (პირდ.: პირი ღია დარჩა) – ძალიან გაუკვირდა, გაოცდა. ქართველები იგივე მნიშვნელობით სწორედ ამ იდიომს ვიყენებთ და არც თუ ისე იშვიათად.

ზმნური იდიომების გვერდით, არც ისე მრავლად, გვხვდება სახელური იდიომებიც. მაგალითად:

➤ *Uçsuz bucaksız* – უსაზღვროდ დიდი, ფართო

➤ *Ayağının tozuyla* (პირდ.: თავისი ფეხის მტვრით) – მაშინვე, დაუყოვნებლივ. ქართული შესატყვისია: *სულის მოუთქმელად*.

➤ *Ağız tadı* (პირდ.: პირის გემო) – სისუფთავის, წესრიგის, სიტბოს ან კომფორტის მდგომარეობა ოჯახში ან ნებისმიერ საზოგადოებაში (ანუ გემრიელი ყოფა). ქართულში გვაქვს გამოთქმა – *პირის გემო იცის*, რაც ჭამის მოყვარულს ნიშნავს.

მცირეა თურქული ზმნისართული იდიომების რიცხვიც:

➤ *Ağız bozuk* (პირდ. ცუდი პირი) – ყიამყრალი, უხამსი.

➤ *Dirsek çürütmüş* (იდაყვ გაცვეთილი) – *განსწავლული, ნაკითხი*. ქართულში ანალოგიური მნიშვნელობით ვიყენებთ *გამოთქმას* – *წივნის ჭია*.

➤ *Ayaklı kütüphane* (პირდ.: მოსიარულე ბიბლიოთეკა) – ძალიან ნაკითხი, ყველაფრის მცოდნე, განათლებული.

ქართულში მისი შესაბამისი იდიომებია: *მოსიარულე ენციკლოპედია, უგ ზო-უკვლოდ განათლებული.*

აქვე, საინტერესოა, რომ თურქულ იდიომებში მრავლად გვხვდება გაორმაგება, ანუ მოვლენა, როცა ერთი და იგივე სიტყვა სრულად, უმეტეს შემთხვევაში -ნაწილობრივ მეორდება. ზოგიერთ შემთხვევაში ასეთი სიტყვები პირდაპირ არ ითარგმნება. მაგალითად:

➤ *Abur cubur*– არეულ-დარეული, დომხალი, უაზრო (გამოიყენება საკვებთან, საქმესთან და ლაპარაკთან მიმართებაში).

➤ *Abuk sabuk konulmak*–მოუფიქრებელი, დაულაგებელი, უაზრო საუბარი.

➤ *Dobra dobra söylemek*–პირდაპირ და ღიად ლაპარაკი.

➤ *Eften püften*– მალფუჭებადი, ყალბი, დამპალი.

➤ *Patır kütür*– ხმაურით, ძლიერად, სწრაფად (**Deyimler sözlüğü**).

იდიომის სტრუქტურასთან დაკავშირებით განსხვავებული შეხედულებებია გამოთქმული. მკვლევართა (**თაყაიშვილი, 1961; ცეცხლაძე, 2018...**) მოსაზრებების შეჯერების საფუძველზე, გამოვყოფთ სამ სპეციფიკურ მახასიათებელს და განვიხილავთ მათ ქართულ-თურქული მაგალითების მოშველიებით:

1) მიჩნეულია, რომ იდიომში, როგორც სიტყვათა ფიქსირებულ, მყარ ერთობაში სიტყვათა რიგითობა ურღვევია. უმრავლეს შემთხვევაში ეს ასეცაა, მაგრამ ეს პრინციპი ქართულში ზოგჯერ ირღვევა. მაგალითად: *ჭურში ზის- შეუცვლელია, გული მოუვიდა - მოუვიდა გული - ცვალებადია*. ზოგიერთი მკვლევარი ამას ხსნის განსაკუთრებული სტილისტიკურობით. სიტყვათა რიგის ცვალებადობა ენის ბუნებაზეა დამოკიდებული, გარკვეულ თანამიმდევრობას ემორჩილება. ქართულში „სიტყვათა რიგის თავისუფლება გვაქვს. ის განსაზღვრული წყობა, რომელსაც მაინც იცავს ქართული, იდიომის ბუნებიდან კი არ გამომდინარეობს, არამედ თვით ენის ტენდენციიდან - გარკვეული თანამიმდევრობა დაიცვას შესიტყვებაში“ (**თაყაიშვილი, 1961: 22**).

ამ მხრივ თურქულში განსხვავებული სიტუაციაა. თურქულ იდიომებში, ენის სპეციფიკიდან გამომდინარე, სიტყვათა რიგი პრაქტიკულად არ იცვლება, მაგალითად:

➤ *Vaktini öldürmek* (პირდ.: დროის მოკვლა)– არაფრის კეთება. ამ შესიტყვებაში სიტყვათა ადგილების შეცვლა შეუძლებელია, რადგან იკარგება არა მარტო იდიომური გაგება, არამედ ირღვევა თურქული ენის გრამატიკის ნორმა და პრინციპი. ეს ეხება არა მარტო ზმნურ იდიომებს. სიტყვათა წყობის მუდმივობა ურღვევია სახელურ იდიომებშიც. მაგალითად:

➤ *Sabahın köründe*(პირდ.: დილის ბინდი) – ძალიან ადრე, გათენებამდე.

➤ *Çarşamba pazarı*(პირდ.: ოთხშაბათის ბაზარი) – ღია, ქაოსური სივრცე, ადგილი.

2) როგორც ცნობილია, იდიომი მყარი სტერეოტიპული გამონათქვამია, რომელშიც სიტყვათა ჩანაცვლება დაუშვებელია. თარგმანმცოდნეობის სახელმძღვანელოს ავტორის, ხ. ბერიძის მიხედვით, დაუშვებელია იდიომში კომპონენტების წყობის შეცვლა, სიტყვის ამოგდება, ჩამატება ან ჩანაცვლება, გრამატიკული წყობის დარღვევა (**ბერიძე, 2018:107**). ეს მოსაზრება ძირითადად მიღებული და გავრცელებულია ლინგვისტიკაში. თუმცა, როგორც ირკვევა, ქართულში შეიმჩნევა გამონაკლისებიც. მაგ.: *ენა წინ უსწრებს, ენა წინ გაურბის*. უსწრებს ჩანაცვლა ზმნამ გაურბის. გარდა ზმნური კომპონენტის ჩანაცვლებისა ხშირია „სემანტიკური ფუძის“ სინონიმური ჩანაცვლებაც - *ფეხს მოიტეხს, კისერს მოიტეხს* (**კანდელაკი, 1955:53**).

როგორი ვითარებაა ამ მხრივ თურქულში: მკვლევარ ო. აქსოსის აზრით, იდიომის სიტყვების შეცვლა სხვა სიტყვებით, ასევე, სინტაქსის დარღვევა შეუძლებელია, თუნდაც იგივე გაგებით (**Aksoy,1988: 38**). ამ საკითხზე იგივე მოსაზრება აქვს იუსუფ ზია ბაჰადინლის. მისი აზრით, იდიომებს გააჩნიათ ღრმა ფესვები და ამიტომ მათი გამოყენებისას არ უნდა დავამახინჯოთ ისინი (**Bahadınli,1971:5**). თავის მხრივ, ვ. ჰათიფოღლუ აცხადებს, რომ იდიომების სტერეოტიპული მახასიათებელი უფრო მოქნილია და მიუხედავად იმისა, რომ იდიომი მყარი შენაერთებია, სიტყვები შეიძლება შეიცვალოს. მან ხაზი გაუსვა, რომ ამის

მიზეზი არის ის, რომ ზოგიერთ სიტყვას იდიომებში შეიძლება ჰქონდეს განსხვავებული უღლება (balli,2019:37).

იდიომებში ლექსმათა ჩანაცვლების შესაძლებლობაზე მიუთითებს. სინანიც, რასაც ავტორი ენის, როგორც სოციალური ინსტიტუტის განვითარებას უკავშირებს. იგი ამ, სიტყვაცვლადი კატეგორიის იდიომებს სამ ნაწილად ყოფს:

1. იდიომები, რომლებშიც ცვლადია პირველი სიტყვა. მაგალითად:

➤ *Kadın//avrat ağızlı* (პირდ.: ქალივით მოლაპარაკე) – სექსისტური, დამამცირებელი გამონათქვამია– ჭორიკანა მამაკაცი.

➤ *Kazık// baston yutmuş gibi* (პირდ.: ყავარჯენ გადაყლაპულივით).

გამოიყენება ზედმეტად გამართულად მოსიარულე ადამიანთან მიმართებაში. შდრ.: *სარგადაყლაპული*.

2. იდიომები, რომლებშიც ცვლადია ბოლო სიტყვა. მაგალითად:

➤ *Bir kıyamettir gitmek// kopmak* (პირდ.: მეორედ მოსვლა) – იდიომური მნიშვნელობა: ძალიან ბევრი ხმაური, აურზაური.

➤ *Bülbül gibi konuşmak/ konuşurmak, okumak, ötmek, söylemek, söyletmek* (პირდ.: ბულბულის ხმით მოსაუბრე, მაგალობელი, მთქმელი). იდიომური მნიშვნელობა: ტკბილ-მოუბარი (მამულია,2006: *Deyimler sözlüğü*).

3. იდიომები, რომლებშიც სიტყვა იცვლება შუაში. ამ ტიპის იდიომებშიც ჩანაცვლება ხდება სინონიმური, ან მსგავსი ტიპის და მნიშვნელობის სიტყვებით. მაგალითად: *arkasına-ardına* (უკან-ზურგში), *ağzını-gözünü* (პირი-თვალი), *ayağını-bacağını* (ხელი-ფეხი), *başını-sakalını* (თავი-წვერი), *cehenneme-ateşe* (ჯოჯოხეთი-ცეცხლი), *göbeğine-karnına* (მუცელი-კუჭი), *oğlana-çocuğa* (შვილი-ბავშვი), *şüphesi-kuşkusu* (ვარაუდი-ეჭვი)... (Sinan, 2009:2005-2008).

3) იდიომის რედუქცია-გავრცობის შეუძლებლობა. მეცნიერთა აზრი ამ შემთხვევაშიც იყოფა, ნაწილს შეუძლებლად მიაჩნია იდიომის შემადგენელი ნაწილების რედუქცია ან ჩამატება. ეს, მათი აზრით, იდიომის დაშლას იწვევს (ონიანი, 1954:58-59). არადა, ქართულში ხშირად ვხვდებით ამ მოვლენას. მაგ.:

- გულში ჯავრი ჩარჩა –ჯავრი ჩარჩა,
- გულის ჯავრი იყარა –ჯავრი იყარა.
- კისერი უტეხია - კინჩხი და კისერი უტეხია (ცეცხლაძე,2018).

ზოგჯერ რამდენიმე კომპონენტი ვარდება, მაგრამ მისი მხატვრობა არ ირღვევა (ხდება როგორც მთავარი, ასევე მეორეხარისხოვანი კომპონენტის ამოვარდნა). რედუქციის პარალელურად, იშვიათად, მაგრამ მაინც ვხვდებით იდიომის კომპონენტთა გავრცობას. მაგ.: წელი აქვს - მაგარი წელი აქვს. ფეხზე დააყენა - ფეხზე მაგრად დააყენა. ასეთ სიტუაციაში რთული დასადგენია, იდიომის რედუქცირებული, თუ გავრცობილი ფორმა ამოსავალი.

რედუქცია-გავრცობის შემთხვევები გვაქვს თურქულშიც. მაგალითად:

➤ *Anadan (yeni) doğmuşa döndü*(პირდ.: ახალ დაბადებულს დაემსგავსა)–ყოველგვარი უსიამოვნებისგან, ავადმყოფობისა და ტკივილისგან გათავისუფლდა, შვებით ამოისუნთქა. ქართული შესატყვისია: ხელახლა დაიბადა.

➤ *(Üstünden) ağır bit yuk kalktı*(პირდ.: (ზემოდან) მძიმე ტვირთი მოშორდა) – ეშველა, ამოისუნთქა. ქართული შესატყვისია– გულიდან ლოდი მოშორდა.

➤ *Başını (ortaya) koyar* (პირდ.: თავი დადო) – ყოველ ღონეს იხმარს, გადაჰყვება, გადააკვდება. ქართული შესატყვისიც იგივეა: თავი გადასდო, თავი გაწირა (მამულია,2006).

ვფიქრობთ, ზემოაღნიშნულ სამივე შემთხვევაში ამოსავალია გავრცობილი ფორმა და დროთა განმავლობაში მოხდა მისი რედუქცირება.

დასკვნა

ამგვარად, მიუხედავად იმისა, რომ იდიომი სიტყვათა მყარი, უცვლელი ერთობაა, ქართულში, თურქულისგან განსხვავებით, სიტყვათა რიგითობის პრინციპი, ცალკეულ შემთხვევებში, ირღვევა. სიტყვათა ჩანაცვლება და რედუქცია-გავრცობა კი შეინიშნება როგორც ქართულ, ისე თურქულ ენაშიც, რაც ამ ენების ბუნებიდან უნდა გამომდინარეობდეს. აქვე უნდა შევნიშნოთ, რომ უმეტეს შემთხვევაში რთული დასადგენია ხოლმე, თუ

იდიომის რომელი ფორმაა ამოსავალი – რედუქცირებული თუ გავრცობილი.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. Beridze, X. (2018). Targmanmcodneoba, Batumi. ბერიძე, ხ. (2018). თარგმანმცოდნეობა, ბათუმი;
2. Taqaishvili, A. (1961). Kartuli Frazeologiis Sak'itxebi, Tbilisi. თაყაიშვილი, ა. (1961). ქართული ფრაზეოლოგიის საკითხები, თბილისი;
3. K'andelaki, K. (1955). Inglisuri Met'aforuli Idiomebi da Mati Kartuli Ek'ivalent'i (Tanamedrove Targmanebis Mixedvit), Tbilisi. კანდელაკი, ქ. (1955). ინგლისური მეტაფორული იდიომები და მათი ქართული ეკვივალენტები (თანამედროვე თარგმანების მიხედვით), თბილისი;
4. Mamulia, E. (2006). Turkul-Kartuli Frazeologiuri Leksik'oni, Tbilisi. მამულია, ე. (2006). თურქულ-ქართული ფრაზეოლოგიური ლექსიკონი, თბილისი);
5. Oniani, AL. (1966), Kartuli Idiomebi, Tbilisi. ონიანი, ალ. (1966). ქართული იდიომები, თბილისი;
6. Kartuli Enis Idiomebisa da Andazebis Fondების Monacemta Baza. ქართული ენის იდიომებისა და ანდაზების ფონდების მონაცემთა ბაზა, <http://idioms.tsu.ge>;
7. Cecxladze, N. (2018). Frazeologizmta Kvlevis Asp'eKtebi, Tbilisi. ცეცხლაძე, ნ. (2018). ფრაზეოლოგიზმთა კვლევის ასპექტები, თბილისი;
8. Aksoy, Ö. A. (1988). Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü 1-2, İnkılâp Kitabevi, İstanbul;
9. Bahadınlı, Y. Z. (1971). Türkçe Deyimler Sözlüğü, İstanbul;
10. Ballı, E. (2019). Devrek yöresinden derlenmiş atasözleri ve deyimlerin tematik açıdan değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak;
11. Deyimler sözlüğü, <https://www.dilbilgisi.net/deyimler-sozlugu>;

12. Sinan, A. T.(2001). Türkçenin Deyim Varlığı, Kubbealtı Yay., Malatya;
13. Sinan, A. T. (2009). Deyimlerin yapisi deęişir mi? Turkish Studies, International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Volume 4/8.

The Structure of Georgian and Turkish Idioms With the Same Semantics

Ana Akhaladze

PhD student
Batumi Shota Rustaveli State University
Department of Georgian Philology
Georgia, Batumi

Abstract

The paper, based on relevant examples, discusses the structure of Georgian and Turkish idioms from a semantic and stylistic point of view, given that the idiom in Turkish is not strictly separated from phraseology and the word „deyim” (“idiom” is rarely used there) covers all phraseological units, which is different from proverb-aphorisms. It is interesting, that we also find monosyllabic idioms in Turkish, although most Turkish scholars usually consider a combination of at least two words as an idiom.

As it turns out, two-, three-, and four-word idioms make up 95% of the total number in Turkish, most of which are of course two-word. Verbal (predicative) idioms predominate in both Georgian and Turkish, but Nominative idioms are much fewer. Adverbial idioms are even more modestly represented in these languages. In Turkish idioms we often find a doubling, ie an event when the same word is fully, in most cases - partially repeated. In some cases such words are not translated directly.

Although the idiom is a solid, unchanging unity of words, in Georgian, unlike in Turkish, in some cases the principle of word order is violated. Word replacement and reduction-expansion is observed in both Georgian and Turkish languages. The reason for everything is to be found in the nature of these languages. It should also be noted that in most cases it is difficult to determine which form of idiom is primary- reduced or widespread.

keywords: Idiom; Phraseology; Georgian language; Turkish language; Component; Structure; Reduction.